

adună contribuțiile sale de o importanță incomensurabilă pentru gândirea și practica muzicală din România și de pretutindeni – raportată atât la vremurile lor de apariție, cât și la cele prezente ori viitoare. De astfel de scrieri substanțiale avem nevoie, cele care ridică foarte sus ștacheta preocupărilor teoretice din sfera muzicii, oferind un model de implicare a autorului în actul cercetării și de deschidere a unor căi și moduri de reflecție, prin impulsurile uneori provocatoare (în cel mai bun sens) pe care aceste articole le dau.

Acest prim volum, ca și continuarea sa promisă, vin ca un fapt de necesitate pentru muzica și, în general, pentru cultura românească, pentru care le suntem recunoscători atât autorului, cât și celor care fac posibile aceste apariții (Muzeul Național George Enescu, Universitatea Națională de Muzică București, Editura Muzicală). Observ că am scris rândurile de mai sus și în numele altora, folosind un plural sugestiv, dar asta vine din convingerea mea că și cei care încă nu realizează cât de prețioase sunt aceste cărți, o vor face mai devreme sau mai târziu.

Evenimentul dedicat lui Corneliu Dan Georgescu s-a încheiat cu prezentarea filmului său *Principiul Fata Morgana*, în care imaginile și discursul sonor au conlucrat la realizarea unei meditații asupra iluziilor, emanând dintr-o stare fluidă, în care staticul și dinamicul păreau a face schimb de locuri, în funcție de “poziția” din care priveai și ascultai această propunere multimedia. Transformările continue, prin inconsistența iluzorie expres marcată, se uniformizau la nivelul întregului, precum curgerea unei ape. Utilizarea și a unor imagini de intenționată concretețe (dintre care am remarcat foarte multe biserică), ce “agățau” mari iluzii ale omenirii, alături de forme abstracte, făcea ca această creație, având un efect hipnotic, să îți scape printre degete.

Pentru mine nu a fost “dureros” să asist la expunerea, la “demascarea” relativității lucrurilor, a iluziilor prin care ne creăm realitățile, dar, mă gândesc că acest mesaj putea aduce altor spectatori, gânduri și emoții incomode. Privirea lui Corneliu Dan Georgescu asupra acestor aspecte, așa cum se putea observa în filmul *Principiul Fata Morgana*, este însă una detașată în întâlnirea cu mecanismul iluziilor și implicit, al deziluziilor, autorul fiind în același timp observatorul propriei sale opere, cumva din vecinătatea “norilor de pretutindeni” care apăreau printre imaginile folosite.

Desigur, un asemenea prilej de reflecție, prin contact cu aspecte fantomatice, cu “prezențabsențe”, poate avea o consecință de anulare a tot ceea ce oamenii au făcut sau trăit vreodată, și, în calitate de artist, recunosc că îmi place această atitudine non-atașată de propriile construcții – autogenerate ori împrumutate de la alții. Acesta pare a fi însă jocul, cu toate provocările lui. Conștientizarea relativității și a iluziilor nu ne împiedică să ni le trăim, uneori cu pasiune. Să fim statici și di-

namici în același timp. Implicați și detașați. Totul pentru o uitare memorabilă.

Ceea ce recomand și cititorului acestui text. Nu pretind că îl “înțeleg” pe Corneliu Dan Georgescu, sau că i-am “descifrat” intențiile și

creația (asa cum nu aş vrea nici despre mine să afirme cineva acest lucru). Ar fi păcat, pentru că există un mister al operei de artă, care acestui autor îi vine foarte bine și care ne dă tuturor prilejul de a ne declanșa propriile proiecții, reflecții și de a ne construi propriile iluzii în care să ne pierdem sau de care să devenim conștienți, de la caz la caz.

Să ne întâlnim cu bine la lansarea celui de al doilea volum de studii și eseuri și, de fapt, să sărbătorim cu fiecare prilej întâlnirea cu Corneliu Dan Georgescu, un artist, gânditor și nu în ultimul rând, om de la care avem multe de învățat.

Irinel ANGHEL

In memoriam Tiberiu Olah și Liviu Glodeanu

Trecând în revistă, pe parcursul unui secol, pleiada de autori români din domeniul literaturii muzicale, unul din atributele esențiale ale caleidoscopului artistic se dovedește a fi diversitatea profilurilor creatoare. Anul acesta, deja tradiționalul **Simpozion de muzicologie** organizat în cadrul *Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi* a adus în prim planul atenției publicului două figuri distincte ale componisticii românești, două nume de o incontestabilă valoare, focusate către aspectele non-convenționale ale procesului creator : **Tiberiu Olah** și **Liviu Glodeanu**. Pentru amândoi, 2018 are conotație comemorativă, de la data nașterii lui Olah împlinindu-se nouăzeci de ani în timp ce Glodeanu ar fi trecut, în curând, pragul a opt decenii de existență. Soarta a hotărât ca Tiberiu Olah să plece din această lume în 2002, iar Liviu Glodeanu să o părăsească prematur la aproape patruzeci de ani, în 1978. Proeminența operei lor a influențat, însă, formarea unor tineri compozitori, în aceeași măsură în care și-a lăsat amprenta asupra întregii creații muzicale autohtone.

Inspirată, la fel ca atunci când, acum un deceniu, a alcătuit, îngrijit și adnotat ediția princeps a volumului *Restituiri* – ce reunește nu doar scrieri relevante ale lui Tiberiu Olah ci și o mare parte a interviurilor, studiilor, articolelor și cronicilor care i-au fost dedicate – fosta sa studentă, **Olguța Lupu**, a coordonat și Simpozionul din acest sfârșit de primăvară; au răspuns invitației sale compozitori, interpreți și muzicologi precum Corneliu Dan Georgescu, Sabina Ulubeanu, Iulia Cibîșescu-Duran, Bogdan Vodă, Mihai Pintenaru, Vlad Văidean, Valentina Sandu-Dediu, Florinela Popa, Andrei Tănăsescu, Veturia Dimoftache și Grigore Cudalbu care au elaborat comunicări centrate asupra întrepătrunderii aspectelor biografice cu cele creatoare, definitorii pentru structura celor două personalități componistice menționate.

Elementul-surpriză al manifestării programate sâmbătă, 26 mai, în sala „Dinu Lipatti” a Universității Naționale de Muzică a obținut efectul scontat, prezența doamnei Edit Gogolak, sora lui Tiberiu Olah, medic și conferențiar universitar la Universitatea de Medicină și Farmacie Tîrgu Mureș, revelând, prin intermediul amintirilor sale pline de culoare dar și de vizibilă implicare emoțională – grupate sub titlul *Vivat academia! Vivat professores!* – momente inedite din existența prea-plină de evenimente a compozitorului.

Puternic personalizate atât prin conținutul analitic cât și prin modul particular de apropiere sensibilă față de destinele lui Tiberiu Olah și Liviu Glodeanu, expunerile lui **Corneliu Dan Georgescu** intitulate *Tiberiu Olah – o viziune aparte în muzicologia românească* și, respectiv, *Prietenii mei, Liviu Glodeanu și Mihai Moldovan. Generația noastră. Despre „minimalismul românesc”*, au detaliat, pe de o parte, fantezia și originalitatea gândirii profesorului Olah, care a proiectat singular câteva concepte “de autor” precum cel al “notei-simbol”, plurivalente semantic – și, pe de alta, ideea unui paralelism creator aplicabil la nivelul propriei sale generații, exemplificată și sonor prin alăturările semnificative ale unor

Tiberiu Olah

partituri compuse în anii 1960-1970 de către cei trei colegi, Liviu Glodeanu, Mihai Moldovan și, bineînțeles, Corneliu Dan Georgescu.

La rândul lor discipoli ai lui Tiberiu Olah, Sabina Ulubeanu și Bogdan Vodă au dezvăluit o parte din alchimia creatoare a maestrului lor. În *Aspecte ale diferitelor tipuri de timpuri și memorie*, **Sabina Ulubeanu** a adus în discuție atât punctul de vedere al lui Tiberiu Olah cât și propria proiecție analitică asupra curgerii spațio-temporale și a conceptului de memorie, plecând de la opusuri beethoveniene și ajungând la câteva din cele mai cunoscute lucrări semnate de maestrul Olah (ca *Spațiu și ritm* și *Simfonia a III-a*); în continuare, perspectiva dirijorală a lui **Bogdan Vodă** asupra *Simfoniei I* a pus în lumină accesibilitatea limbajului acestei partituri, a cărei forță de expresie provine dintr-o simbioză stilistică inteligent structurată.

Pornind de la studiul lui Anatol Vieru, *Tăcerea ca o sculptare a sunetului*, demersul muzicologic al lui **Vlad Văidean** – intitulat *Arta de a sculpta muzică* – s-a concentrat asupra ritmicii contrastante specifice discursului olahian, autorul individualizându-și analiza prin trimiteri literaturizante către perimetre artistice complementare. Detalierea minuțioasă a aspectelor structurale marcante, la ambele etaje – morfologic și sintactic – pentru evoluția *Simfoniei I* a lui Tiberiu Olah, precum și o sumă de considerații tehnice privind interpretarea *Sonatei pentru clarinet solo* a aceluiași compozitor au reflectat

viziunea lui Cibișescu-Duran și, respectiv, a lui Mihai Pintenaru asupra celor două lucrări (punând accentul, în cazul lui Pintenaru, asupra derulării procesului interpretativ).

În memoria lui Liviu Glodeanu, **Valentina Sandu-Dediu** a punctat sintetic câteva direcții de cercetare a creației compozitorului, în ideea de a stimula realizarea unor viitoare materiale prin intermediul cărora să se poată “reconfigura, pentru publicul de azi, portretul unui muzician excepțional”. Prin tematica sa incitantă, studiul **Florinei Popa**, „Folclorism”, „național și universal”, „realitate socialistă”. *Atitudini față de ideologia oficială în lucrările muzicologice ale lui Liviu Glodeanu*, și-a dorit să aducă în atenția publicului deschiderea creatorului către interdisciplinaritate, către “idei de ultimă oră din semiotica muzicală sau modelarea matematică a muzicii”, conturând delicat poziționarea sa față de ideologia oficială, în contextul limitativ al epocii care i-a marcat scurta existență. Explicând utilizarea anumitor *Moduri artificiale și/sau naturale în creația corală a compozitorului Liviu Glodeanu*, **Grigore Cudalbu** și-a exemplificat punctul de vedere prin expozeul critic asupra Cantatei *Glorie* pentru cor de copii și percuție și a originalei suite pentru cor mixt și jucării muzicale *Sabaracalina*, lucrări din păcate insuficient cunoscute (și interpretate) ale compozitorului, evaluând aplicabilitatea unor procedee seriale asupra desenului modal.

Prin luarea sa de cuvânt, **Andrei Tănăsescu** și-a propus să pună în valoare relevanța muzicii de film scrise de Liviu Glodeanu în contextul mixturii imagine-sunet-scenariu literar-prestație actoricească, și capacitatea acesteia de a influența aprecierea spectatorilor. După o scurtă parcurgere cronologică a celor mai importante pelicule românești a căror coloană sonoră originală a aparținut unor nume de referință ale componisticii autohtone, Andrei Tănăsescu s-a axat, în comentariul său, asupra acelor filme în care muzica devenea

un factor creator de atmosferă; expunerea s-a încheiat cu câteva secvențe din *Pintea* (regia Mircea Moldovan), al căror dramatism s-a dovedit a fi potențat de către cel al excepționalei construcții muzicale arhitecturate, cu pregnantă sugestivitate, de către Liviu Glodeanu.

Ultima intervenție din cadrul Simpozionului, susținută de **Veturia Dimoftache**, a schițat coordonatele afective și profesionale ale unui “portret” aparte, demonstrând că Liviu Glodeanu poartă amprenta unei generații cu o netăgăduită vocație artistică. Esența traseului străbătut cu simplitate și inteligență *De la colindul transilvan la Ulyse și Zamolxe* a fost amănunțit radiografiat de către Veturia Dimoftache, încheierea reprezentând-o meticuloasa analiză a poemului *Ulyse*, una din paginile vocal-orchestrale de rezonanță ale creației naționale.

Felicitări **Olguței Lupu** – și moderatorului **Valentina Sandu-Dediu** – pentru reușita și pentru continuitatea acestei

întreprinderi organizatorice care și-a propus, în ambianța unui festival precum Săptămâna Internațională a Muzicii Noi, să reazeze în memorie, la justa valoare, imaginea unor personalități ale culturii românești de talie universală!

Loredana BALTAZAR

Liviu Glodeanu - Un pământ numit România.

În recenta lucrare premiată în cadrul concursului organizat de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor - *Evoluția muzicii românești în context european, 2016* - mă întrebam retoric de ce doi dintre muzicienii eminenți ai deceniilor al VII - lea - al VIII - lea nu ar avea dreptul să fie considerați reprezentativi pentru muzica românească în Europa, doar pentru că creațiile lor nu au beneficiat de interpretări peste hotare, ei desfășurându-și activitatea în vremea cumpănilor interdicției de circulație a intelectualilor și mai ales a creațiilor românești în Occident. Este vorba despre Mihai Moldovan și Liviu Glodeanu. Îndrăzneala mea a primit o splendidă confirmare. **Liviu Glodeanu** a fost prezentat „internațional” în recenta ediție a *Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi*. Am văzut în acest act patronat de UCMR și de muzicianul complex Dan Dediu gestul de restituire a unei lucrări exponențiale a muzicii românești, ce risca să rămână în anonim și anume oratoriul *Un pământ numit România*.

Am simțit, alături de Viorel Cosma durerea provocată de „despărțirea timpurie (39 de ani) și brutală, neașteptată, de Liviu Glodeanu” care „a însemnat o pierdere imensă pentru componistica românească (...) Muzica sa dispune de o robustețe unică, de o vigoare nesecată în exploatarea ritmurilor jocurilor transilvănene, dar și de lirismul luminos cu privirea sa de copil... fapt ce confirmă capacitatea unui compozitor de anvergură internațională, stopat nemilos de o moarte timpurie din ascensiunea artistică ce i-ar fi asigurat, categoric, un loc de seamă printre marile personalități ale muzicii românești contemporane”. Dar am simțit și mai intens regretul exprimat recent de muzicologul Grigore Constantinescu, determinat de faptul că „forța de expresie a muzicii sale nu mai este subiect pentru concerte, audiții radiofonice, emisiuni de televiziune. Liviu este un artist care, venit de pe culmile Apusenilor, încă din anii copilăriei s-a remarcat printr-o evidentă vocație pentru marea și adevărata muzică”.

Beneficiar al unor îndrumători de prestigiu de la Conservatorul din Cluj (1955 - 1957), Liviu Comes, Dorin Pop și de la cel din București, Marțian Negrea, Ion Dumitrescu, Tudor Ciortea, George Breazul etc., Liviu Glodeanu a urcat repede treptele recunoașterii, lucrările sale fiind premiate de Academia Română (1973) și de mai multe ori, de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor (1969, 1970, 1973), numele lui figurând în *Dicționarul de mari muzicieni* îngrijit de Antoine Goléa și Marc Vignal, tipărit în anul, 2000.

În puținii ani ai vieții sale, muzicianul a atras atenția publicului și cronicarilor timpului prin cele două opere, una inspirată din mitologia elenă - *Ulysse* - cealaltă din mitologia

românească - *Zamolxe* - pe libretul lui Lucian Blaga, prin cantatele *Inscripție pe un leagăn* și *Tinerii soldați care au murit*, prin suitele *Sabaracalina*, *Suita pentru cor de copii*, *Studiile simfonice*, programate a fi prezentat în Berlinul occidental de Erich Bergel. Iubitorii de film au în memorie peliculele sonore ale filmelor *Pintea*, *Vifornița*, *Merii sălbateci* ș. a. În urmă cu patru ani Cristina Maria Joițoiu creiona personalitatea muzicianului dispărut prematur, din perspectiva creației concertante - *Liviu Glodeanu, repere stilistice în creația concertantă*.

Cu un înainte de sfârșitu-i neașteptat a trăit bucuria să-și audă la Ateneul Român capodopera sa *Un pământ numit România*, oratoriul pentru recitator, soliști, cor de copii, cor mixt, orgă și orchestră, compus pe versuri de Nichita Stănescu. Se întâlneau atunci în templul culturii românești versurile profunde ale lui Nichita Stănescu, cu sonoritățile tânărului și înzestratului compozitor dar și cu inspiratele fresce ale templului bucureștean.

Cuvintele „despre patrie” ale Poetului „scrise cu colțul inimii noastre suspendate în aer” dar care „au lama de brici intrând în miracol, cu tandră mirare” s-au îngemănat prin pana muzicianului cu sonorități de o mare expresivitate și cu o mare încărcătură emoțională. Am simțit complementaritatea celor doi creatori vrăjiți de „strămoșii care ne țin pe umerii lor victorioși”, victoria venind din străfunduri geografice și istorice, compozitorul reușind să amplifice accentele grave ale textului evocator, să sculpeze cu sunete „basorelieful unei explozii”. Cei doi autori coboară în străfundurile unor amintiri colective, numărătoarea infinită a soldaților căzuți fiind continuată de compozitor prin sonorități de o mare sugestivitate: scrâșneli, asociate cu scâncete, amintirile copilăriei cedând locul unor accente tragice sugestiv redade de partida de percuție, care capătă roluri cvasisolistice, alternând cu instrumentele de suflat ce pun în evidență accente tragice ale celor care „au murit și s-au nemurit”. Echilibrate prin sonoritățile de orgă sau de glasurile umane, asemenea accente grave, existențiale, beneficiază de glasurile celeste ale copiilor, asemenea accente tragice ducând la întrebarea: „cu noi cum rămâne?”

Remarcabilă a fost în recenta prezentare a lucrării omogenizarea unui vast aparat orchestral, în care rolul cel mai important l-au avut alăturările și percuția, glasurile umane, bărbați, femei, copii, orga, soliștii (soprana Irina Iordăchescu, mezzosoprana Geanina Munteanu și baritonul Daniel Filipescu) și recitatorul - Ion Caramitru toți acordând prioritate muzicii purtând un titlu emblematic: *Un pământ numit România*. Cu o autoritate dar și cu o profundă înțelegere a condus acest ansamblu, rar întâlnit, dirijorul Valentin Doni, acordând șanse egale de afirmare tuturor sonorităților care au alcătuit un prestant și expresiv basorelief muzical - literar. O înaltă lecție de patriotism cu magnitudine total diferită de ceea ce Mihail Kogălniceanu „patriotismul de clopotniță”!

O sală mai mult decât generoasă, a vibrat la unison cu marea masă a interpreților, compensând prin căldura cu care a primit oratoriul, partea ei nepopulată de cei care s-au speriat de ploaie, dar mai ales de prejudecățile cu care sunt taxate lucrările deceniilor lui Glodeanu.

Vasile VASILE

Liviu Glodeanu